

Post Adoption Services (PAS) er den internationale betegnelse for de mange forskellige former for vejledning, støtte og rådgivning, der er henvendt til adoptivfamilien, efter barnet er hjemtaget. (citater fra Familiestyrelsens folder om PAS)

Post Adoption Service (PAS) – et uundværligt led i adoptionsprocessen og en international forpligtelse, hvis opfyldelse forudsætter satspuljefinansiering.

Ved satspuljeforhandlingerne i 2006 blev der afsat 13 mio. kr. til en 4-årig forsøgsperiode med rådgivning af adoptivfamilier og undervisning af fagpersonale, der beskæftiger sig med adoptivbørn (PAS). Perioden udløber ultimo 2010.

Adoption & Samfund har opfordret regeringen til at sætte PAS på finansloven. Men området indgår ikke i regeringens finanslovsforslag for 2011. Adoption & Samfund foreslår derfor en revideret PAS-ordning, finansieret af satspuljemidlerne, indtil der kan opnås finanslovsbevilling.

Forslaget bygger på en offentlig finansiering af de indledende faser og ved ekstraordinære behov, suppleret med brugerbetaling ved efterfølgende faser.

Danmark har påtaget sig en international forpligtelse til PAS. Forpligtelsen i Haagerkonventionen lyder:

Centralmyndighederne skal, enten direkte eller gennem offentlige myndigheder eller behørigt godkendte institutioner i deres stat, tage alle passende forholdsregler navnlig med henblik på at fremme udviklingen af adoptionsrådgivning og støtte efter adoptionen i deres respektive stater.

Konventionen om international adoption blev undertegnet af Danmark ved udfærdigelsen i 1993, ratificeret af Danmark i 1997 og ved bekendtgørelse implementeret definitivt i Danmark 1. januar 2003. Dengang uden PAS, trods mangeårige opfordringer fra Adoption & Samfund.

I 2007 kom ordningen i gang. Ikke dækkende i forhold til Haagerkonventionens krav, idet der kun blev tilbudt rådgivning i de første 3 år efter hjemtagelsen. Men det var dog en begyndelse.

Af Familiestyrelsens folder fremgår bl.a.:

Adoption er som regel forbundet med glæde og positive forventninger. Men mange adoptivfamilier oplever forskellige vanskeligheder efter adoptionen. Efter adoptionen er det langt fra ualmindeligt at opleve problemer. Det særlige ved at få børn gennem adoption er, at barnet har haft et liv inden mødet med jer. Det kan give barnet og jer vanskeligheder med at forstå hinanden. Måske er der nogle situationer i hverdagen, som I ikke kan få til at fungere. Det kan være svært ved måltiderne og ved sengetid. I kan komme i tvivl om, hvorvidt den vigtige tilknytningsproces er i gang. Eller det kan være vanskeligt at rumme, at jeres barn er præget af krisereaktioner og er i gang med en overvældende omstillingsproces. (citater fra Familiestyrelsens folder om PAS)

Behovet har været større end bevillingerne. I løbet af de 4 år har pengene i adskillige statsforvaltninger været brugt længe inden de enkelte års udløb. I indeværende år var størstedelen af midlerne brugt allerede længe inden sommerferien. En midtvejsevaluering fra 2009 viste tydelige positive effekter på børnenes udvikling.

Et resume af evalueringsrapporten kan læses her:

http://www.familiestyrelsen.dk/fileadmin/Filer/PDF/Adoption/PAS_midtvejsrapport_resume.pdf

Og den fulde rapport her:

http://www.familiestyrelsen.dk/fileadmin/Filer/PDF/Adoption/PAS_midtvejsrapport_pdf.pdf

Rambølls afsluttende evaluering skulle afleveres inden 1. oktober. Familiestyrelsen har endnu ikke publiceret resultaterne, men en del af disse blev præsenteret af Rambøll den 22. september på Adoptionsnævnets landsmøde, hvor også Adoption & Samfund deltog.

Slutevalueringen lader ingen tvivl tilbage:

Ordningen har været stærkt tiltrængt og en ubetinget succes. Som en af familierne siger:

"Fra der hvor vi startede, til der hvor vi er nu, er der sket uendeligt meget"

Ifølge rapporten vil hele 98 % af forældrene anbefale PAS til andre i samme situation som dem selv. Evalueringen afsluttes ifølge Rambølls præsentation med en anbefaling af at videreføre ordningen. Rapporten ventes tilgængelig på www.familiestyrelsen.dk i løbet af få dage.

På baggrund af de indhøstede erfaringer, Danmarks forpligtelser samt den nuværende vanskelige økonomiske situation foreslår Adoption & Samfund at der etableres følgende ordning:

1. Åben rådgivning med mulighed for i alt 2 gratis konsultationer pr. adoptivbarn hos psykolog, psykoterapeut eller læge. Tilbuddet skal gælde indenfor 5 år efter hjemtagelse.
2. Mulighed for visitation fra den åbne rådgivning for adoptivbørn og familier med særlige behov til i alt 5 gratis konsultationer per barn hos psykolog, psykoterapeut, læge eller anden relevant fagligt uddannet behandler. Tilbuddet skal gælde indenfor 5 år efter hjemtagelse.
3. Etablering af et nationalt forskningscenter vedrørende adoption, personlighedsudvikling og socialisation i samfund og uddannelse. Centeret skal særligt generere og formidle viden vedr. adoptivbørns udvikling fra barn til voksen. Forskningscenteret etableres med 1 fuldtidsstilling i tilknytning til relevant forskningsmiljø. Formålet med forskningscenteret er opsamling af viden og rådgivning der formidles til behandlere, daginstitutioner og folkeskoler.

Ovenstående forventes at kunne dækkes af en bevilling fra satspuljen på 5 mio. kr. om året i årene 2011, 2012, 2013 og 2014. Det anbefales at ordningen senest på dette tidspunkt kan overgå til finanslovsfinansiering.

I sammenhæng med ovenstående, men **uden særskilt offentligt finansieringsbehov**, foreslås:

- At den gratis rådgivning tilrettelægges på en måde der, hvor behov nødvendiggør det, gør det muligt at videreføre rådgivningen i helt eller delvist brugerfinansieret regi
- At der til kommunerne og øvrige interesserede udvikles og tilbydes brugerfinansierede kurser for fagpersonale, der i det daglige arbejder med adoptivbørn. Kurserne kan eksempelvis tilbydes som led i Familiestyrelsens øvrige kursusprogram, men andre aktører kan også findes relevante.

Baggrunden for Adoption & Samfunds's anbefaling:

- PAS-ordningen må på baggrund af den positive evaluering samt Danmarks internationale forpligtelser gøres permanent.
- Såvel forsøgsordningens resultater som de i vor medlemskreds i øvrigt identificerede behov har påvist, at det hidtidige tilbud i 3 år efter hjemtagelsen er helt utilstrækkeligt. PAS ordningen bør derfor også kunne anvise lokale behandlere der mod hel eller delvis brugerbetaling viderefører arbejdet efter de nu foreslåede 5 år. Særligt kan adoptivbørn i teenagealderen være udsatte.
- De varige resultater opnås kun hvis der samtidigt skabes nye tilbud til de voksne adopterede. PAS ordningen bør derfor også lægge vægt på at skabe tilbud, der kan efteruddanne lokale behandlere og varetage henvisning hertil for unge og deres familier, når den adopterede er fyldt 18 år. Betaling for denne særlige assistance vil i fald også skulle dækkes af den adopterede selv samt dennes familie med mindre anden bevilligende myndighed/forsikring/arbejdsgiver eller tilsvarende træder til og betaler omkostningerne ved behandlingen.
- Det fremgik allerede af midtvejsevalueringen, at *Mange af forældrene vurderede dog ikke deres problemer som værende meget alvorlige og mange følte sig allerede inden rådgivningen i høj grad som kompetente forældre.* Dette indikerer, at projektet og indsatsen har levet op til sine intentioner om at tilbyde en tidlig indsats af en karakter, hvor adoptivfamilierne henvender sig for at få professionel sparring, uden at der behøver være større problemer.
- Dette er på den ene side godt og det har en profylaktisk effekt, men på den anden side har det også vist sig at skabe nogle flaskehalsproblemer i forhold til de afsatte ressourcer i den hidtidige PAS ordning. Dette danner baggrund for Adoption & Samfunds anbefaling:
 - at bevillingen til PAS øges,
 - at den generelle rådgivning alle kan få begrænses til 1-2 møder, og
 - at der oprettes en visitationsordning til egentlig behandling.

Med disse tiltag prioriteres en større del af ressourcerne til de behandlingskrævende familier.

Evalueringen omfatter ikke som sådan undervisning af fagpersoner i forsøgsordningen. Men erfaringen fra medlemskontakten både i og udenfor foreningens rådgivningsarbejde har påvist at den, undervisning, der i PAS regi er gennemført for medarbejdere i det kommunale system har fjernet meget usikkerhed hos medarbejderne.

Vi anbefaler derfor, at den brugerfinansierede del også medtager, at der i højere grad fokuseres på generel undervisning og også gerne supervision til bl.a. lærere, pædagoger, almen praktiserende læger, PPR ansatte og sundhedsplejersker rundt om i landets kommuner. Således ser vi gerne en styrkelse af den profylaktiske indsats. Præcist som kommunerne også er forpligtet til at yde en ekstra indsats over for andre grupper af børn og unge med andre særlige behov.

Endelig mener vi at ovenstående indsats med fordel kan styrkes ved oprettelsen af et egentligt bevillingsfinansieret forskningscenter om adoption. Vi mener centret kan styrke og varetage forskning og udvikling af veldokumenterede evidensbaserede procedurer og metoder for arbejdet med adoptionsrelaterede problemstillinger samt varetage vejledning, efteruddannelse og supervision rundt om i Danmark. Ligeledes kan centret sikre lokal kompetenceopbygning og henvise til lokale adoptionskyndige behandlere, hvor der kan hentes hjælp i alle faser af adoptionen. Således også for voksne adopterede.

Ressourcevurdering.

Den samlede statslige udgift er vurderet til 5 mio. kr. om året for de 3 bevillingsfinansierede forslag.

Med en bevilling af denne størrelsesorden vil det være muligt at styrke, samle, udnytte, udbrede og udvide den viden og indsats, der allerede findes i dag via dels den hidtidige PAS-ordning, dels de mange eksisterende, men i dag ukoordinerede og allerede decentralt finansierede tiltag.

Dertil kommer den kommunale indsats. Forslagene om en mere profylaktisk indsats indebærer at der stilles mere tydelige forventninger til kommunerne.

Forslagene vil imidlertid samtidigt indebære en vifte af besparelser på andre områder. Den tidlige indsats både i informationsarbejdet og senere ved sikring af højere grad af specialviden i behandlingssystemet vil, på samme måde som det er erfaret med tidlig indsats på andre områder, samlet set give både væsentlige besparelser i institutioner og behandlingssystemer, og ikke mindst medvirke til at sikre de adopterede det gode liv i trygge rammer vi har forpligtet os til.

Helt konkret vil eksempelvis den foreslåede begrænsning af den generelle rådgivning i sig selv muliggøre en mere omfattende indsats på andre område uden flere udgifter end i dag. Og oprettelsen af et forskningscenter vil eksempelvis medføre at allerede eksisterende udgifter, der i dag afholdes i ukoordinerede decentrale forskningsprojekter overføres til andre kontonumre end de hidtidige.

På det kommunale område er der allerede i dag pligt til at uddanne personalet til at håndtere de udfordringer de mødes med. Her vil den systematiske indsats derfor blive en del af den faste efteruddannelse uden at det nødvendigvis indebærer væsentlige merudgifter.

Foreningen stå gerne til rådighed for nærmere drøftelser om udformning af den endelige ordning.

Adoption & Samfund, oktober 2010